

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پیش‌دانشگاهی

Relationship between psychological hardiness, life satisfaction and hope with academic performance of pre-university female students

N. Hamid: Associate Professor, Shahid Chamran University of Ahvaz
E-mail: n.hamid@scu.ac.ir

نجمه حمید: دانشیار دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

Aim: The purpose of this study was to investigate the relationship between hardiness, life satisfaction and hope with academic performance. **Method:** Research method was correlational and multiple regression was used to analyze the data. 364 pre-university high school girls in the City of Ahvaz in south west Iran were selected through random cluster sampling. Participants completed the Personal Views Questionnaire (1979), Satisfaction With Life Scale (1985) and the Hope Scale (2000). The data were analyzed using Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression. **Results:** Results showed that there was a significant positive relationship between hardiness (commitment, control and challenge), life satisfaction and hope (agency, pathway). Also, there was a significant positive relationship between hardiness and life satisfaction, hope and life satisfaction. In addition, agency, commitment, control, and pathway had the most contribution in predicting life satisfaction. Also, life satisfaction and hardiness had the most contribution in predicting academic performance. **Conclusion:** Results of this research points to the fact that the educational system in Iran should pay more attention to the psychological factors which may play a significant role in promoting factors such hardiness, life satisfaction and hope which may in turn play a role in improving academic performance in students.

هدف: هدف پژوهش تعیین رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی بود. روش: پژوهش حاضر از نوع همبستگی چندگانه است. ۳۶۴ نفر دانش‌آموز دختر پیش‌دانشگاهی شهر اهواز با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه دیدگاه‌های شخصی کوپاسا (۱۹۷۹)، مقیاس رضایت از زندگی دینر (۱۹۸۵) و مقیاس امید بزرگسالان اسنایدر (۲۰۰۰) پاسخ دادند. داده‌ها با آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله مراتبی تحلیل شد. یافته‌ها: نتایج آشکار ساخت که میان سخت‌رویی روان‌شناختی (تعهد، کنترل و مبارزه طلبی)، رضایت از زندگی و امید با مؤلفه‌های امید (کارگزار و گذرگاه) ارتباط مثبت معناداری وجود دارد. علاوه بر این، میان سخت‌رویی روان‌شناختی و رضایت از زندگی و میان امید و رضایت از زندگی ارتباط مثبت و معنی‌دار است. مؤلفه‌های کارگزار امید، تعهد، کنترل و گذرگاه به ترتیب بیشترین سهم را در پیش‌بینی رضایت از زندگی و نیز رضایت از زندگی و سخت‌رویی روان‌شناختی سهم بیشتری در پیش‌بینی و تبیین عملکرد تحصیلی داشتند. نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش، ضرورت توجه متولیان نظام آموزشی کشور را در جهت تدوین برنامه‌هایی برای به کارگیری جنبه‌های روان‌شناختی به منظور افزایش سخت‌رویی، رضایت از زندگی، امید و تأثیر این عوامل در ارتقای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مورد تأکید قرار می‌دهد.

Keywords: academic performance, hardiness, hope, life satisfaction

کلیدواژه‌ها: امید، رضایت از زندگی، سخت‌رویی روان‌شناختی، عملکرد تحصیلی

مقدمه

به طور معمول عملکرد تحصیلی با میزان هوشبهر حاصل از آزمون‌های هوشی (گاتفردسون^۱، ۲۰۰۳) و میزان انگیزش تحصیلی (بیوساتو، پرینس، الشوت و هاماکر^۲، ۲۰۰۰) ارتباط دارد. انگیزش از لحاظ مفهومی به عنوان خصیصه‌ای شخصیتی تلقی می‌گردد (ریندرمن و نیوبایر^۳، ۲۰۰۱). ویژگی‌های شخصیتی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی به شمار می‌آیند. (ریندرمن و نیوبایر، ۲۰۰۱؛ سانچز-مارین، رجانو-اینفنت و رودریگیوز-ترویانو^۴، ۲۰۰۱). در پژوهشی مشخص شد دانش‌آموزان و دانشجویانی که از جدیت و وجدان بالایی برخوردارند در فعالیت‌های تحصیلی خود کنجکاو، طالب پیشرفت، سخت‌کوش و واجد پشتکار هستند. چنین ویژگی‌هایی به خوبی با مفهوم ویژگی شخصیتی سخت‌رویی که کوباسا^۵ (۱۹۷۹) تعریف نموده منطبق است. جالب توجه آن‌که، سخت‌رویی شخصیتی ارتباط مثبتی با سخت‌کوشی و جدیت در کار دارد (کوماراجیو و کارایو^۶، ۲۰۰۵). کوباسا (۱۹۸۸) سخت‌رویی را ترکیبی از باورها در مورد خویشتن و جهان تعریف می‌کند که از سه مؤلفه مبارزه‌طلبی^۷، تعهد^۸ و کنترل^۹ تشکیل شده است. شخصی که از تعهد بالایی برخوردار است، براهمیت، ارزش و معنای این که چه کسی است و چه فعالیتی انجام می‌دهد، باور دارد و بر همین مبنا قادر است در مورد هر آنچه که انجام می‌دهد، معنایی بیابد و کنجکاو خود را برانگیزد. دانشجویانی که از ویژگی تعهد بالایی برخوردار هستند، با علاقه وافر در فعالیت درسی خود غوطه‌ور شده و این موقعیت را به عنوان بهترین شیوه، برای نیل به اهداف آموزشی خود تلقی می‌کنند. چنین نگرشی باعث می‌شود که دانشجو یا دانش‌آموز، دوره تحصیلی را به عنوان موقعیتی مهم، ارزشمند و جالب ارزیابی نموده و زمان بیشتری را به آن اختصاص دهد.

افرادی که در مؤلفه کنترل قوی هستند، رویدادهای زندگی را قابل پیش‌بینی و کنترل می‌دانند و بر این باورند که قادرند با تلاش هر آنچه را که در اطرافشان رخ می‌دهد، تحت تأثیر قرار دهند. چنین اشخاصی برای حل مشکلات، به مسئولیت خویش، بیش از اعمال و اشتباهات دیگران تأکید می‌ورزند. دانشجویانی که از ویژگی کنترل بالایی برخوردار هستند در فعالیت‌های

-
1. Gottfredson
  2. Busato, Prins, Elshout & Hamaker
  3. Rindermann & Neubauer
  4. Sanchez- Marin, Rejano-Infante, & Rodriguez-Troyano
  5. Kobasa
  6. Komarraju & Karau
  7. challenge
  8. Commitment
  9. control

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

تحصیلی خود، برنامه‌ریزی و مدیریت زمان خوبی داشته، دارای اراده و پشتکار بالا بوده و وقت و تلاش بیشتری را برای نیل به اهداف و عملکرد تحصیلی موفقیت‌آمیز خود اختصاص می‌دهند. مبارزه‌طلبی نیز شامل این باور است که تغییر، جنبه طبیعی زندگی است. افراد مبارزه‌طلب موقعیت‌های مثبت و یا منفی را که به سازگاری مجدد نیاز دارند، فرصتی برای یادگیری و رشد بیشتر می‌دانند تا تهدیدی برای امنیت و آسایش خود. ویژگی مبارزه‌طلبی به عنوان متغیر تعدیل کننده در دانش‌آموزان باعث می‌شود تا آنان، موقعیت‌های فشارزای تحصیلی را به عنوان فرصتی مهیج و ترغیب کننده برای رشد، یادگیری و حل مسأله تلقی کنند تا به عنوان موقعیتی تهدیدآمیز (مادی^۱، ۲۰۰۶).

به طور کلی مادی (۲۰۰۶) معتقد است که ویژگی شخصیتی سخت‌رویی به عنوان آمیزه‌ای شناختی/هیجانی عمل می‌کند که رشد و یادگیری هدفمند را برای سبک شخصیتی فراهم می‌سازد. وی همچنین معتقد است که ویژگی سخت‌رویی بالا در دانشجویان باعث می‌شود که آنان با مشکلات مربوط به دوره تحصیلی خود به خوبی مقابله نموده و در نتیجه یادگیری به فرایند مثبتی از رشد و موفقیت دسترسی یابند که باعث افزایش عملکرد تحصیلی و متغیرهایی مانند خلاقیت، خردورزی، اتمام موفقیت‌آمیز تحصیلات و بهزیستی روانی و جسمانی آن‌ها خواهد شد. رضایت از زندگی^۲ یک مفهوم ذهنی و منحصر به فرد برای هر انسان است که جزء اساسی بهزیستی ذهنی^۳ را تشکیل می‌دهد و عموماً به ارزیابی‌های شناختی یک شخص از زندگی خود اشاره دارد. این مفهوم، شامل یک ارزیابی کلی از زندگی بوده و فرآیندی مبتنی بر قضاوت فردی است. در این روند، مقایسه‌ای بین ملاک‌های فرضی شخص با زندگی واقعی‌اش صورت گرفته و هر چه واقعیت زندگی با این ملاک‌های فرضی نزدیک به هم باشد، شخص احساس رضایت بیشتری از زندگی می‌کند (دلاهایج، گیلارد و وان دام^۴، ۲۰۱۰). سخت‌رویی به عنوان یک ویژگی شخصیتی می‌تواند بر میزان رضایت از زندگی تأثیر بگذارد. یافته‌های حاصل از پژوهش‌های کروی، هایسلیپ و هابی^۵ (۲۰۰۳) نیز حاکی از ارتباط سخت‌رویی با راهبردهای سازگاری و رضایت از زندگی است.

امید^۶ متغیر دیگری است که رابطه آن با رضایت از زندگی در پژوهش‌ها تأیید شده است. به طوری که امیدوار بودن می‌تواند رضایتمندی و بهزیستی ذهنی فرد را به اوج برساند. بر اساس

-
1. Maddi
  2. Life satisfaction
  3. subjective well-being
  4. Delahaij, Gaillard & Van Dam
  5. Crowley, Hayslip & Hobby
  6. hope

مفهوم‌سازی اسنایدر^۱ (۲۰۰۲) امید یک ساختار شناختی-انگیزشی است که از تعامل سه مؤلفه اصلی هدف، عامل (کارگزار^۲) و گذرگاه^۳ تشکیل شده است. موفقیت در دستیابی به اهداف، هیجان‌های مثبت و شکست در آن هیجان‌های منفی ایجاد می‌کند. افراد امیدوار در زندگی، عامل و گذرگاه‌های بیشتری برای دنبال کردن اهداف خود دارند و وقتی با مانع برخورد می‌کنند می‌توانند انگیزه خود را حفظ کرده و از گذرگاه‌های جانشین استفاده کنند. اما افراد ناامید به دلیل این که، عامل و گذرگاه‌های کمی دارند در برخورد با موانع به راحتی انگیزه خود را از دست داده و دچار هیجان‌های منفی می‌شوند که این امر به نوبه خود منجر به افسردگی می‌شود. در واقع ناامیدی مؤلفه اصلی افسردگی است. به عبارتی دیگر، مؤلفه عامل یا کارگزار یعنی تصمیم-گیری هدفمند در زندگی است. یعنی یک باور شخصی است که باعث می‌شود فرد احساس کند که می‌تواند برای نیل به اهداف خود مسیرهای مختلفی را امتحان کرده و تحمل نماید. همچنین وقتی وی با مانعی در یک مسیر مواجه شود هرگز ناامید نشده و از حرکت باز نایستد. این بعد، جزء انگیزشی نظریه اسنایدر است که انرژی روانی را برای استفاده از گذرگاه تأمین می‌کند. تفکر گذرگاهی مربوط به توانایی عملی فرد برای غلبه بر موانع و شناخت راه‌های مختلف برای وصول به هدف است. یعنی فرد راه‌های مؤثر برای رسیدن به اهداف مورد نظرش را درمی‌یابد و با انرژی روانی که از مؤلفه کارگزار دریافت می‌کند ناامید نشده، حرکت نموده و مسیرهای مختلفی را برای رسیدن به هدف امتحان می‌کند تا در نهایت موفق شود (اسنایدر، ۲۰۰۰).

در پژوهش بایلی، ونینینگ، فریچ و اسنایدر^۴ (۲۰۰۷) نیز خرده مقیاس کارگزار، در مقیاس امید بزرگسالان، دارای بالاترین قدرت پیش‌بینی برای متغیر رضایت از زندگی بود. مطالعات دیگری از قبیل پژوهش‌های دیویس^۵ (۲۰۰۵)، اسنایدر و تسوکاسا^۶ (۲۰۰۵) و اونگ، ادواردز و برگمن^۷ (۲۰۰۶) حاکی از ارتباط مثبت میان امید و میزان بهزیستی افراد است.

در برخی از پژوهش‌ها رابطه میان متغیرهای سخت‌رویی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی بررسی شده است. یافته‌های مطالعات نریمانی، محمدامینی، برهمند و ابوالقاسمی (۱۳۸۶) حاکی از ارتباط مثبت سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی است. در پژوهش دیگری مشخص شد که میان ویژگی شخصیتی سخت‌رویی، امید به زندگی و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و

-
1. Snyder
  2. agency
  3. Pathway
  4. Bailey, Winnieeng, Frisch & Snyder
  5. Davis
  6. Tsukasa
  7. Ong, Edwards & Bergmen

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

معنی‌داری وجود دارد (واگرن و فوندر^۱، ۲۰۰۷). همچنین در مطالعه دیگری نتایج حاصل نشان داد که میان ویژگی شخصیتی سخت‌رویی و مؤلفه تعهد آن با عملکرد تحصیلی و امید به زندگی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (کوماراجیو و کارایو، ۲۰۰۵). در همین راستا، نتایج پژوهش‌های گولایتلی^۲ (۲۰۰۷) و شیرد و گولبی^۳ (۲۰۰۷) ارتباط مثبت سخت‌رویی با عملکرد و موفقیت تحصیلی را تأیید می‌کنند.

در پژوهشی که توسط مادی و خوشابا (۲۰۰۵) انجام شد نتایج حاصل نشان داد که میان سخت‌رویی، رضایتمندی از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. پژوهش کوئین و داچورد^۴ (۲۰۰۶) نیز نشان داد که رابطه میان بهزیستی ذهنی و عملکرد تحصیلی شاید رابطه علی متقابل است. در مطالعه طولی دیگری که توسط هیون، کیاروچی و ویالی^۵ (۲۰۰۷) انجام شد، نتایج آشکار ساخت که دانشجویان واجد سخت‌رویی بالا، عملکرد تحصیلی مطلوبی داشت و در مقایسه با گروه گواه، از قدرت یادگیری بهتری برخوردار بودند، و رابطه میان سخت‌رویی، امید به زندگی و عملکرد تحصیلی مثبت و معناداری بود. با توجه به نتایج پژوهش‌هایی که اغلب در خارج از کشور به عمل آمده است شناسایی عوامل روان‌شناختی و اهتمام و برنامه‌ریزی در جهت تقویت آن‌ها تأثیر شگرفی در ارتقای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان خواهد داشت. فشار روانی ناشی از دوره تحصیلی به ویژه اضطراب امتحان به عنوان یک موقعیت تنش‌زا در برخی دانش‌آموزان عملکرد تحصیلی آن‌ها را کاهش داده و اثرات نامطلوبی بر بهداشت روانی و جسمانی آن‌ها به جا می‌گذارد. با توجه به اهمیت متغیرهای رضایت از زندگی، ویژگی شخصیتی سخت‌رویی و امید در عملکرد تحصیلی به ویژه دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی و با توجه به سرنوشت‌ساز بودن این دوران، و پژوهش‌های اندک در داخل کشور در زمینه رابطه این متغیرها با عملکرد تحصیلی، بررسی این موضوع ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین هدف پژوهش حاضر این است تا با شناخت رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید، تبیین روشن‌تری را از رابطه سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی، امید و همچنین رابطه این متغیرها با عملکرد تحصیلی ارائه دهد، و به این سؤالات پاسخ دهد:

۱. آیا سخت‌رویی روان‌شناختی با میزان امیدواری دانش‌آموزان ارتباط دارد؟

۲. آیا هر یک از مؤلفه‌های تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی سخت‌رویی روان‌شناختی مانند با میزان امیدواری ارتباط دارد؟

1. Wagerman & Funder
2. Golightly
3. Sheard & Golby
4. Quinn & Duchworth
5. Heaven, Ciarrochi & vialle

۳. نقش کدامیک از مؤلفه‌های سخت‌رویی روان‌شناختی در میزان امیدواری دانش‌آموزان مهمتر است؟
۴. آیا امیدواری و هر یک از مؤلفه‌های آن یعنی کارگزار و گذرگاه با رضایت از زندگی دانش‌آموزان ارتباط دارد؟
۵. آیا سخت‌رویی و هر یک از مؤلفه‌های آن مانند تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی با رضایت از زندگی دانش‌آموزان ارتباط دارد؟
۶. نقش کدامیک از مؤلفه‌های سخت‌رویی در رابطه با متغیرهای مذکور مهمتر است؟
۷. کدامیک از متغیرهای پیش‌بین در تبیین عملکرد تحصیلی مهمترند؟

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی چندگانه است که در آن متغیرهای سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید به عنوان متغیرهای پیش‌بینی کننده و عملکرد تحصیلی به عنوان متغیر پیش‌بینی شونده در نظر گرفته شده‌اند. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی دبیرستان‌های دخترانه نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهر اهواز در رشته علوم انسانی بوده است. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین دبیرستان‌های هر ناحیه به شیوه‌ی تصادفی ۲ دبیرستان ارتفاعی و ۲ دبیرستان غیرانتفاعی برگزیده شدند. از میان هر یک از ۱۶ دبیرستان ارتفاعی و غیر ارتفاعی به طور تصادفی یک کلاس و از هر کلاس تعداد ۲۵ نفر انتخاب شدند و در نهایت تعداد ۳۶۴ نفر دانش‌آموز پرسشنامه‌های مربوطه را تکمیل و به عنوان نمونه پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند.

ابزار پژوهش

۱. مقیاس سخت‌رویی روان‌شناختی (مقیاس بررسی دیدگاه‌های شخصی)^۱. برای سنجش سخت‌رویی از پرسشنامه دیدگاه‌های شخصی استفاده شده است. این مقیاس توسط کوباسا (۱۹۷۹) ساخته شده و دارای ۵۰ ماده است که آزمودنی در برابر هر ماده، براساس آن که این ماده تا چه میزان در مورد وی مصداق دارد، پاسخ خود را در یک مقیاس ۴ درجه‌ای از ۰ تا ۳ مشخص می‌نماید. این آزمون دارای سه مؤلفه اصلی مبارزه‌طلبی، تعهد و کنترل است که هر یک به ترتیب ۱۷، ۱۶، ۱۷ ماده را به خود اختصاص داده‌اند. نمرات ۳۹ ماده از آزمون به شکل وارونه در نظر گرفته می‌شود، در مجموع یک نمره کلی برای سخت‌رویی و سه نمره برای مؤلفه‌های آن

1. Personal View Scale (PVS)

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

به طور مجزا به دست می‌آید. هر چه آزمودنی در این مقیاس نمره‌ی بالاتری کسب کند سخت‌رویی او بیشتر است. مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که مؤلفه‌های سخت‌رویی (تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی) هر یک به ترتیب از ضرایب اعتبار ۰/۷۰، ۰/۵۴ و ۰/۵۲ برخوردارند و این ضرایب برای کل سخت‌رویی ۰/۷۵ محاسبه شده است (حمید، ۱۳۸۴). طبق دیگر یافته‌های به دست آمده ضرایب اعتبار برای مقیاس‌های دیگر سخت‌رویی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۷۸ و ۰/۶۴ بوده است (شپرد و کاشانی^۱، ۱۹۹۱). در مطالعات داخلی نیز اعتبار مقیاس سخت‌رویی مورد حمایت قرار گرفته است. حقیقی، عطاری، سینا رحیمی و سلیمانی‌نیا (۱۳۷۸) با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای مقیاس سخت‌رویی و خرده مقیاس‌های تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی به ترتیب ضرایب اعتبار ۰/۸۶، ۰/۸۳، ۰/۷۲ و ۰/۷۱ را گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر با نمونه ۳۶۴ نفر دانش‌آموز برای محاسبه پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد، که برای کل مقیاس سخت‌رویی و خرده مقیاس‌های تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی به ترتیب ضرایب ۰/۸۷، ۰/۸۴، ۰/۷۱ و ۰/۶۹ به دست آمدند.

۲. **مقیاس امید.** به منظور بررسی امید نیز از پرسشنامه امید بزرگسالان استفاده شد. مقیاس امید بزرگسالان یک پرسشنامه خود گزارشی مشتمل بر ۱۲ سوال است که توسط اسنایدر (۲۰۰۰) ساخته شده است و ویژگی‌های روان‌سنجی آن مورد تأیید قرار گرفت. روایی و پایایی این مقیاس توسط شیرین‌زاده و میرجعفری (۱۳۸۵) بر روی ۱۰۰ نفر از دانشجویان محاسبه گردید. نتایج حاکی از آن است که این پرسشنامه دارای همسانی درونی ۰/۶۸ است. همچنین وجود همبستگی معنادار بین این پرسشنامه با عاطفه مثبت و خوش بینی مبین اعتبار همزمان آن است. در پژوهش فعلی با نمونه ۳۶۴ نفر دانش‌آموز ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۹ و برای مؤلفه کارگزار ۰/۷۱ و برای مؤلفه گذرگاه ۰/۶۷ به دست آمد. همچنین این پرسشنامه دارای همبستگی درونی است.

۳. **مقیاس رضایت از زندگی.**^۲ در این پژوهش از مقیاس رضایت از زندگی استفاده شده است. این مقیاس توسط دینر، امونس، لارسن و گریفین^۳ (۱۹۸۵)، برای همه گروه‌های سنی ساخته و توسط پاول^۴ و دینر (۱۹۹۳) تجدید نظر شد. مقیاسی ۵ ماده‌ای است (هر ماده از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۷) تشکیل شده است. به طوری که دامنه احتمالی نمره‌ها روی پرسشنامه از ۵ رضایت پائین تا ۳۵ رضایت بالا، متغیر خواهد بود. دینر، اویشی و لوکاس^۵ (۲۰۰۳) در پژوهشی

1. Sheppard & Kashani
2. Satisfaction With Life Scale
3. Emmons, Larsen, & Griffin
4. Povt
5. Oishi & Lucs

در مورد پایایی آزمون ضریب آلفای برابر ۰/۸۷ و ضریب بازآزمایی نمره‌های این مقیاس را پس از ۲ ماه اجرا، ۰/۸۲ اعلام کردند. پایایی مقیاس رضایت از زندگی توسط بیانی، محمد کوچکی و گودرزی (۱۳۸۶) در جامعه آماری متشکل از ۱۰۹ نفر از دانشجویان مورد بررسی قرار گرفت. در این مطالعه پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ و با روش بازآزمایی ۰/۶۹ به دست آمد. همچنین بیانی و همکاران (۱۳۸۶) اعتبار این مقیاس را از طریق بازآزمایی ۰/۶۹ گزارش کردند. در پژوهش فعلی بر روی ۳۶۴ نفر دانش‌آموز، ضریب آلفای کرونباخ برای این آزمون برابر ۰/۸۴ به دست آمده است.

۴. عملکرد تحصیلی. شاخص عملکرد تحصیلی معدل سال قبل دانش‌آموزان بود.

یافته‌ها

میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۷/۱۲ سال، انحراف معیار ۱۱/۲۳ و میانگین عملکرد تحصیلی آنان ۱۴/۷۲ با انحراف معیار ۳۴/۸۳ بود. همچنین میانگین تحصیلات والدین ۱۱/۰۲ سال و انحراف معیار ۹/۰۸ و میانگین درآمد والدین ۷/۵ میلیون ریال با انحراف معیار ۸/۱۲ بود. میانگین مولفه سخت‌رویی روان شناختی والدین ۵۹/۱۰ با انحراف معیار ۱۱/۸۷ بود. در جدول های زیر رابطه متغیرهای سخت‌رویی، امیدواری و رضایت از زندگی در دانش‌آموزان دختر ارائه می‌شود.

جدول ۱. ضرایب همبستگی بین سخت‌رویی، امید و رضایت از زندگی دانش‌آموزان دختر

مشخصه آماری	سخت‌رویی	تعهد	مبارزه-طلبی	کنترل	امیدواری	کارگزار	گذرگاه	رضایت از زندگی	عملکرد تحصیلی
سخت‌رویی	۱	۰/۹۱۲	۰/۶۴۵	۰/۷۱۵	۰/۶۴۱	۰/۵۰۲	۰/۴۸۳	۰/۴۹۶	۰/۶۹۱
تعهد		۱	۰/۶۵۹	۰/۷۸۱	۰/۵۱۲	۰/۴۹۷	۰/۴۵۷	۰/۵۱۳	۰/۵۸۲
مبارزه‌طلبی			۱	۰/۵۷۳	۰/۵۹۳	۰/۴۷۸	۰/۴۹۳	۰/۴۱۲	۰/۴۷۳
کنترل				۱	۰/۵۲۷	۰/۴۵۳	۰/۴۶	۰/۴۲۳	۰/۵۴
امیدواری					۱	۰/۸۳۱	۰/۶۵۲	۰/۵۴۷	۰/۵۹۱
کارگزار						۱	۰/۶۹۱	۰/۴۳	۰/۵۸۳
گذرگاه							۱	۰/۳۹۴	۰/۵۱۲
رضایت از زندگی								۱	۰/۶۸۶
عملکرد تحصیلی									۱

* در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ** در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که سخت‌رویی و همچنین مؤلفه‌های سخت‌رویی (مبارزه‌طلبی، تعهد و کنترل) با مؤلفه‌های امید (کارگزار و گذرگاه) رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین نقش ویژگی شخصیتی تعهد از دو مؤلفه دیگر سخت‌رویی یعنی مبارزه‌طلبی و کنترل بیشتر

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

است و سرسختی و مؤلفه‌های آن (تعهد، مبارزه‌طلبی، و کنترل) با رضایت از زندگی و مؤلفه‌های امید (کارگزار و گذرگاه) با رضایت از زندگی رابطه مثبت و معناداری دارد.

جدول ۲. ضرایب رگرسیون متغیرهای روان‌شناختی پیش‌بین با رضایت از زندگی با روش مرحله‌ای

ضرایب رگرسیون (β)				F (P)	RS	MR	متغیر تنبه‌پذیر	متغیر ملاک
۴	۳	۲	۱					
			**β = ۰/۵۸۷ t = ۱۲/۴۹۱ p = ۰/۰۰۰۱	۱۸۱/۴۹ (< ۰/۰۰۱)	۰/۳۱۲	۰/۵۵۹	کارگزار	رضایت از زندگی
		**β = ۰/۱۷۳ t = ۴/۲۹۶ p = ۰/۰۰۰۱۶	**β = ۰/۴۹۳ t = ۱۰/۰۳۱ p = ۰/۰۰۰۱	۹۸/۹۸۹ (< ۰/۰۰۱)	۰/۳۳۱	۰/۵۷۶	کنترل	
	**β = ۰/۱۶۵ t = ۲/۹۳۲ p = ۰/۰۳۱	**β = ۰/۱۹۸ t = ۳/۸۶۱ p = ۰/۰۰۰۱	**β = ۰/۵۶۱ t = ۹/۹۳۱ p = ۰/۰۰۰۱	۶۸/۲۱۵ (< ۰/۰۰۱)	۰/۳۵۳	۰/۵۹۴	تعهد	
**β = ۰/۱۱۳ t = ۱/۰۳۲ p = ۰/۰۸۴	**β = ۰/۱۸۳ t = ۲/۱۶۱ p = ۰/۰۴۲	**β = ۰/۱۹۶ t = ۳/۶۴۵ p = ۰/۰۰۰۱	**β = ۰/۵۶۹ t = ۹/۳۲۱ p = ۰/۰۰۰۱	۵۲/۴۳۳ (< ۰/۰۰۱)	۰/۳۷۱	۰/۶۰۴	گذرگاه	

* در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ** در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

براساس نتایج جدول ۲ می‌توان نتیجه گرفت که در تبیین میزان رضایت از زندگی از روی سخت‌رویی و امید، یعنی از روی متغیرهای پیش‌بین می‌توان تا حدود ۳۷ درصد واریانس نمره رضایت از زندگی را تبیین کرد. مؤلفه کارگزار به تنهایی ۳۱ درصد از تغییرات واریانس مربوط به رضایت از زندگی را تبیین می‌کند. اضافه شدن متغیر کنترل و پس از آن متغیرهای تعهد و گذرگاه نیز به میزان ۰/۰۱۸ متغیر ملاک را پیش‌بینی می‌نمایند که مقادیر پیش‌بینی توسط این متغیرها از لحاظ آماری معنادار است.

جدول ۳. ضرایب رگرسیون متغیرهای روان شناختی پیش‌بین با عملکرد تحصیلی با روش مرحله‌ای

ضرایب رگرسیون (β)		F(P)	RS	MR	رضایت از زندگی	متغیر ملاک
۲	۱					
	**β = ۰/۴۱۹ t = ۵/۹۴۶ p = ۰/۰۰۱	۱۱/۳۳۶ (< ۰/۰۰۱)	۰/۰۶۰	۰/۲۴۶	رضایت از زندگی	عملکرد تحصیلی
**β = ۰/۱۹۶ t = ۳/۹۱ p = ۰/۰۰۱	**β = ۰/۲۲۵ t = ۴/۹۲۳ p = ۰/۰۰۱	۹/۱۲۱ (< ۰/۰۰۱)	۰/۰۶۹۱	۰/۲۶۳	سخت‌رویی روان شناختی	

* در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ** در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

بر اساس جدول فوق، متغیر کارگزار با $\beta = ۰/۵۶۹$ بیشترین سهم را در پیش‌بینی و تبیین رضایت از زندگی به عهده دارد. پس از آن متغیرهای تعهد با $\beta = ۰/۱۹۶$ و کنترل $\beta = ۰/۱۸۳$ و گذرگاه $\beta = ۰/۱۱۰$ به ترتیب بیشترین سهم را دارند. همچنین بر اساس نتایج این جدول می‌توان نتیجه گرفت در تبیین عملکرد تحصیلی از روی مؤلفه‌های سخت‌رویی، امید و رضایت از زندگی، می‌توان ۶ درصد واریانس نمره عملکرد تحصیلی را تبیین کرد. از سوی دیگر، بر اساس ضرایب بتای استاندارد شده، متغیرهای پیش‌بین ملاحظه می‌شود، رضایت از زندگی با $\beta = ۰/۲۲۵$ نیرومندترین متغیر در پیش‌بینی و تبیین عملکرد تحصیلی است. متغیر دیگری که بیشترین سهم را در تبیین و پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دارد، سخت‌رویی روان شناختی است. که با $\beta = ۰/۱۹۶$ دومین متغیر در تبیین و پیش‌بینی عملکرد تحصیلی است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش مطالعه رابطه سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر بود. نتایج حاصل آشکار ساخت که میان سخت‌رویی روان‌شناختی و هر یک از مؤلفه‌های آن یعنی تعهد، مبارزه‌طلبی و کنترل با امید رابطه مثبت معنی‌داری وجود داشت. اما نقش مؤلفه تعهد از دو مؤلفه دیگر یعنی کنترل و مبارزه‌طلبی بیشتر بوده است. همان‌طور که پژوهش‌های اونگ، ادواردز و برگمن^۱ (۲۰۰۶) نشان داد ویژگی سخت‌رویی روان‌شناختی با ایجاد مقاومت در برابر تنیدگی و راهبردهای مقابله‌ای مناسب باعث

1. Ong, Edwards & Bergeman

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

افزایش امید در افراد می‌شود که این امر بیانگر سازگاری بیشتر افراد امیدوار با تنیدگی و توانایی تعدیل رویدادهای تنش را هستند. مؤلفه تعهد اعتقاد به مهم، جالب و ارزشمند بودن و معنی‌دار بودن فعالیت‌های زندگی است. رابطه مثبت میان مؤلفه کنترل سخت‌رویی روان‌شناختی با میزان امیدواری کلی و مؤلفه‌های آن، یافته دیگر پژوهش بود. می‌توان گفت، احساس داشتن کنترل منجر به این باور می‌شود که فرد رویدادهای زندگی را نتیجه طبیعی اعمال خود بداند و آن‌ها را نتیجه عوامل خارجی و ناخواسته تلقی نکند. همین باور می‌تواند منجر به این شود که چون فرد بیشتر خود را مسئول زندگی خویش می‌داند، انگیزش بیشتری جهت پی‌گیری اهداف مورد نظر خود داشته باشد. در فرد سخت‌رو داشتن احساس کنترل، امکان دسترسی به مجموعه‌ای از راهبردهای مفید را می‌دهد. همین امر با مفهوم گذرگاه امید که اشاره به قدرت تفکر و راهکارها و مسیرهای گوناگون معطوف به هدف اشاره می‌کند همپوشی دارد (مادی و خوشابا، ۲۰۰۵).

در پژوهش‌های قبلی مشخص گردید که دانش‌آموزان یا دانشجویانی که از جدیت و وجدان بالایی برخوردارند، در فعالیت‌های تحصیلی خود کنجکاو، طالب پیشرفت، سخت‌کوش و واجد پشتکار هستند (کوماراجیو و کارایو، ۲۰۰۵). همچنین ویژگی شخصیتی سخت‌رویی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی به شمار می‌آید (ریندرمن و نیوبایر، ۲۰۰۱). جالب توجه اینکه، سخت‌رویی ارتباط مثبتی با سخت‌کوشی و مدیریت در کار دارد (مادی، خوشابا، جنسن، کارتر، لیو و هاروی^۱، ۲۰۰۲). دانشجویانی که از ویژگی‌های تعهد بالایی برخوردار هستند، با علاقه و آفری به فعالیت درسی خود پرداخته و آن‌ها را به عنوان موقعیتی مهم و جالب در زندگی ارزیابی نموده و با علاقه به تحصیل می‌پردازند (شیرد و گلبی، ۲۰۰۷). همچنین نتایج بدست آمده پژوهش فعلی نشان داده است که میان امید و مؤلفه‌های آن (کارگزار و گذرگاه) و رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این یافته همسو با یافته‌های پژوهشی بایلی و همکاران (۲۰۰۷) است. در این پژوهش مؤلفه کارگزار دارای بالاترین قدرت پیش‌بینی برای رضایت از زندگی بود. مطالعه اسنایدر و تسوکاسا (۲۰۰۵) نیز حاکی از ارتباط مثبت امید و بهزیستی ذهنی است. افرادی که خیلی امیدوار هستند ممکن است محرک‌های قوی‌تر و انرژی بیشتری برای پی‌گیری اهداف خود داشته و این امر به انگیزش آن‌ها برای شرکت فعالانه در فرایند حل مسأله و رفتارهایی که موجب رشد و بالندگی می‌شود، مربوط می‌گردد. پژوهش‌های پیشین نشان داده است که امید در دانش‌آموزان منبع مهمی برای سازگاری و انعطاف‌پذیری آن‌ها در امر تحصیل است (اونگ و همکاران، ۲۰۰۶).

---

1. Maddi, Khoshaba, Jensen, Carter, Lu & Harvey

یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این بود که بین سخت‌رویی روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن (تعهد، کنترل، مبارزه‌طلبی) و رضایت از زندگی ارتباط مثبت وجود دارد که این یافته با نتایج مطالعه کرولی و همکاران (۲۰۰۳) همخوان بوده است. این پژوهشگران دریافتند که افراد سخت‌رو به علت استفاده از روش‌های مقابله‌ای فعال و مؤثر، بهزیستی بالاتری دارند. سخت‌رویی ارزیابی تهدیدآمیز امتحانات و رویدادها را در دانشجویان کاهش داده و در مقابل، تلاش‌های آن‌ها را برای سازگاری موفق افزایش می‌دهد (شیرد و گلبی، ۲۰۰۷). توانایی مقابله با تنیدگی و تفسیر مجدد تجرب آزارنده برای کاهش یا تعدیل اثرات منفی ناشی از آن‌ها، از خصوصیات افراد سخت‌رو است. در نتیجه این افراد از لحاظ جسمی و روانی سالم باقی می‌مانند و این موضوع باعث می‌شود که آن‌ها از زندگی خود احساس رضایت بیشتری داشته باشند. چنان که مطالعات متعددی نشان داده‌اند که افراد سالم از لحاظ جسمی و روانی رضایتمندی بیشتری دارند (پیکو^۱، ۲۰۰۶). از یافته‌های دیگر این پژوهش این بود که امیدواری نیرومندترین متغیر در پیش‌بینی و تبیین رضایت از زندگی است و پس از آن متغیر سخت‌رویی قرار دارد که قبلاً به تبیین روابط این متغیرها با رضایت از زندگی پرداخته شد. در تبیین میزان رضایت از زندگی از روی مؤلفه‌های امید و سخت‌رویی نتایج حاکی از این است که کارگزار نیرومندترین متغیر در پیش‌بینی و تبیین رضایت از زندگی است و پس از آن متغیرهای تعهد و گذرگاه به ترتیب بیشترین سهم را دارند. این نتیجه با یافته‌های حاصل از پژوهش بایلی و همکاران (۲۰۰۷) همخوان بوده است. این پژوهشگران نشان دادند که مؤلفه کارگزار، در مقیاس امید بزرگسالان، دارای بالاترین قدرت پیش‌بینی برای متغیر رضایت از زندگی بود که یافته فوق را تأیید می‌کند. با توجه به بنیان‌های نظری مربوط به متغیر امید، مؤلفه کارگزار بعد انگیزشی مفهوم امید (اسنایدر، ۱۹۹۱) را تشکیل می‌دهد و به معنی وجود انگیزش و باورهایی است که فرد برای رسیدن به اهداف خویش دارد. می‌توان گفت افرادی که تفکر کارگزار بالاتری دارند ممکن است از انگیزش و انرژی روانی زیادی برای پیگیری اهداف خود برخوردار بوده و احساس کنند که به اهداف مورد نظر خود دست می‌یابند. در پژوهش‌های قبلی مشخص گردید که رابطه مثبت و معناداری میان بهزیستی ذهنی، امید و عملکرد تحصیلی وجود دارد (اسنایدر و تسوکاسا، ۲۰۰۵).

بعد از مؤلفه کارگزار، مؤلفه تعهد سخت‌رویی، بیشترین سهم را در تبیین رضایت از زندگی به خود اختصاص داده است. به نظر می‌رسد اعتقاد به مهم، جالب و معنی‌دار بودن فعالیت‌های

---

1. Piko

رابطه میان سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی...

زندگی (کوباسا، ۱۹۸۸) بیشتر از اعتقاد به کنترل محیط و آمادگی مقابله با تغییرات زندگی، موجب رضایتمندی افراد زندگی می‌شود.

در تبیین میزان عملکرد تحصیلی از روی متغیرهای سخت‌رویی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید و مؤلفه‌های آن‌ها نتایج حاکی از آن هستند که از بین متغیرهای مذکور رضایت از زندگی و سخت‌رویی روان‌شناختی نیرومندترین متغیرها در پیش‌بینی و تبیین عملکرد تحصیلی به شمار می‌آیند. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین همخوان بوده است. در این راستا، مادی (۲۰۰۶) معتقد است که ویژگی شخصیتی سخت‌رویی به عنوان آمیزه‌ای شناختی/هیجانی، رشد و یادگیری هدفمند را برای دانشجوی فراهم می‌سازد. وی همچنین معتقد است که ویژگی سخت‌رویی بالا در دانش‌آموزان و دانشجویان باعث می‌شود که آنان با مشکلات مربوط به دوره‌ی تحصیلی خود به خوبی مقابله نموده و در نتیجه یادگیری به فرایند مثبتی از رشد و موفقیت دسترسی یابند که باعث افزایش عملکرد تحصیلی و بهزیستی روانی و جسمانی آن‌ها خواهد شد. در پژوهش دیگری مشخص شده است که سخت‌رویی به عنوان یک ویژگی شخصیتی می‌تواند بر میزان رضایت از زندگی تأثیر بگذارد (دلاهایج و همکاران، ۲۰۱۰). در پژوهش کوئین و داچورد (۲۰۰۶) نیز رابطه بهزیستی روانی (مؤلفه‌های رضایت از زندگی و عاطفه مثبت و منفی)، موفقیت تحصیلی و جهت‌علیت در این رابطه بررسی شده است.

در این مطالعه، افرادی که بهزیستی بالایی را گزارش کرده بودند با کنترل متغیرهای هوش، سن و میانگین نمرات قبلی، نمرات بالاتری به دست آوردند. به علاوه دانش‌آموزانی که نمرات بالاتری را به دست آورده بودند، با وجود کنترل هوش، سن و میزان بهزیستی، رضایتمندی بیشتری را گزارش کردند. این مطالعه نشان می‌دهد که رابطه میان بهزیستی روانی و عملکرد تحصیلی متقابل و تنگاتنگ است زیرا پیشرفت تحصیلی موفقیت‌آمیز در گذشته می‌تواند یکی از منابع رضایت از زندگی به شمار آید، رضایت از زندگی ارزیابی فرد از جنبه‌های مختلف زندگی را نشان می‌دهد شخصی که از زندگی خود رضایت بیشتری دارند احساس می‌کند که در حیطه‌های مختلف زندگی مانند حرفه، تحصیل، خانواده و روابط بین فردی به خوبی پیش می‌رود (دینر، ۲۰۰۶). بنابراین این افراد رویکرد مثبتی نسبت به زندگی خود داشته و دارای عزت نفس و خوداثر بخشی بیشتری هستند که می‌تواند عاملی برای موفقیت آن‌ها در حیطه‌های مختلف زندگی از جمله تحصیل باشد، در پژوهش دیگری مشخص شد که افرادی که از رضایتمندی بیشتری برخوردار هستند دارای احساس کفایت تحصیلی بیشتری هستند (لی یونگ، مک برید - چانگ و لایی^۱، ۲۰۰۴).

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان گفت که میان ویژگی شخصیتی سخت‌رویی و مؤلفه‌های آن مانند تعهد، کنترل و مبارزه‌طلبی با میزان امید و رضایت از زندگی ارتباط مثبت وجود دارد که این متغیرها به نوبه خود می‌توانند در میزان عملکرد تحصیلی افراد تأثیرگذار باشند. مسلماً تعمیم‌پذیری نتایج حاصل مستلزم پژوهش‌های بیشتری در این زمینه است، معه‌ذا یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان داد که عوامل روان‌شناختی نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی داشته و شناسایی این عوامل و اهتمام و برنامه‌ریزی در جهت تقویت آن‌ها تأثیر شگرفی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان خواهد داشت. لذا نتایج این پژوهش، توجه متولیان نظام آموزشی و بهداشت روانی را در راستای تهیه برنامه‌های آموزشی مناسب جهت پرورش صفات مثبت شخصیتی همچون سخت‌رویی روان‌شناختی در دانش‌آموزان و آموزش مهارت‌های زندگی به اولیای آن‌ها و در نهایت استفاده از فنون مشاوره تحصیلی و روان‌درمانی انفرادی و خانواده‌درمانی معطوف می‌سازد.

منابع

- بیانی، علی اصغر، محمد کوچکی، عاشور، و گودرزی، حسنیه. (۱۳۸۶). اعتبار و روایی مقیاس رضایت از زندگی (SWLS). *فصلنامه روان‌شناسان ایرانی*، ۳(۱۱): ۲۹-۱۸.
- حقیقی، جمال، عطاری، یوسفعلی، سینا رحیمی، علی، و سلیمانی‌نیا، لیلیا. (۱۳۷۸). رابطه سخت‌رویی و مؤلفه‌های آن با سلامت روانی در دانشجویان پسر دوره کارشناسی دانشگاه. *مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۳ و ۴: ۴۹-۳۵.
- حمید، نجمه. (۱۳۸۴). رابطه ابعاد مختلف سرسختی و سیستم ایمنی در مدیران دبیرستان‌های استان خوزستان. *نشریه مرکز پژوهش‌های علوم رفتاری اصفهان*، ۲ و ۳: ۲۸-۲۰.
- شیرین‌زاده، صمد، و میرجعفری، سید احمد. (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین امیدواری با راهبردهای مقابله با استرس در بین دانشجویان دانشگاه شیراز. *سومین سمینار بهداشت روانی دانشجویان*، ۱۱۲-۱۱۰.
- نریمانی، محمد، محمد امینی، زرار، برهمند، اوشا، و ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۸۶). ارتباط سخت‌رویی روان‌شناختی، سبک‌های تفکر و مهارت‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. *فصلنامه علمی پژوهشی روان‌شناسی دانشگاه تبریز*، ۲(۵): ۱۰۷-۹۳.

- Baily, T., Winnieeng, F., Frisch, M. B., & Snyder, C.R. (2007). Hope and optimism as related to life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 2(3): 168-175.
- Busato, V. V., Prins, F. J., Elshout, J., & Hamaker, C. (2002). Intellectual ability, learning style, personality achievement motivation and academic success of psychology students in higher education. *Personality and Individual Differences*, 29: 1057-1068.

- Crowley, B. J., Hayslip, J. R., & Hobby, J. (2003). Psychological hardiness and adjustment to life events in adulthood. *Journal of Adult Development*, 10(4): 273-281.
- Davis, B. (2005). Mediators of the relationship between hope and well-being in older adults. *Clinical Nursing Research*, 41(3): 253-272.
- Delahaij, A., Gaillard, C. & Van Dam, P. (2010). Hope and Hardiness as related to life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(8): 171-179.
- Diener, E. (2006). Understanding scores on the satisfaction with life scale. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33: 391-340.
- Diener, E. D, Oishi, S. H., & Lucas, R. E. (2003). Personality construct, and cognitive evaluation of life. *Annual Review of Psychology*, 45: 403-425.
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, R., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. 49: 710-750.
- Golightly, T. R. (2007). *Defining the components of academic self-efficacy in Navajo American Indian high school students*. A Ph.D dissertation submitted to the faculty of Brigham Young University.
- Gottfredson, L. (2003). Dissecting practical intelligence theory: Its claims and evidence. *Intelligence*, 31: 343-397.
- Heaven, P. C. L., Ciarrochi, J., & Vialle, W. (2007). Conscientiousness and Eysenckian psychoticism as predictors of school grades: A one-year longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 42: 535-546.
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality and health: An inquiry into hardiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37: 1-11.
- Kobasa, S. C. (1988). *Hardiness*. In H. Lindzey, M. Thapson and A. Spring (Eds.) *Psychology* (3rd ed). New York: Worth Publishers.
- Komarraju, M. & Karau, S. J. (2005). The relationship between the big five personality traits and academic motivation. *Personality and Individual Differences*, 39: 557-567.
- Leung, C. Y., McBride-Change, C., & Lai, B. P. (2004). The relationship among maternal parenting style, academic competence, and life satisfaction in Chinese early adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 24: 43-113.
- Maddi, S. R. (2006). Hardiness: The courage to grow from stresses. *Journal of Positive Psychology*, 1: 160-168.
- Maddi, S. R., & Khoshaba, D. M. (2005). *Resilience at work: How to succeed no matter what life throws at you*. New York: Amacom.
- Maddi, S. R., Harvey, R.H., Khoshaba, D. M., Lu, J. L., Persico, M., & Brow, M. (2006). The personality construct of hardiness, III: Relationships with repression, innovativeness, authoritarianism, and personality. *Journal of Personality*. 74: 575-597.
- Maddi, S. R., Khoshaba, D. M., Jensen, K., Carter, E., Lu, J. L., & Harvey, R. H. (2002). Hardiness training for high risk undergraduates. *NACADA Journal*, 22: 45-55.
- Ong, A. D. Edwards, L.M., & Bergemen, C.S. (2006). Hope as a source of resilience in later adulthood. *Journal of Personality and Individual Differences*, 41: 1263-1273.

- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Revise of satisfaction with life scale. *Psychological Assessment*, 5(2): 164-172.
- Piko, B. F. (2006). Satisfaction with life, psychosocial health and materialism among Hungarian youth. *Journal of Health Psychology*, 11: 824-831.
- Quinn, D. P., & Duchworth, A. L. (2006). Happiness and academic achievement: Evidence for reciprocal causality. New York: Amacon.
- Rindermann, H., & Neubaure, A. (2001). The influence of personality on three aspects of cognitive performance: Processing speed, intelligence and school performance. *Personality and Individual Difference*, 30: 829-842.
- Sanchez-Marin, M., Rejano-Infante, E., & Rodriguez-Troyano, Y. (2001). Personality and academic productivity in the university student. *Social Behavior and Personality*, 29: 299-305.
- Sheard, M., & Golby, J. (2007). Hardiness and undergraduate academic study: The moderating role of commitment. *Journal of Personality and Individual Differences*, 35: 579-588.
- Sheppard, J. A., & Kashani, J. H. (1991). The relationship of hardiness, gender, and stress to health outcomes in adolescents. *Journal of Personality*, 5(4): 761-763.
- Snyder, C.R. (2000). *Hand book of hope*. NewYork: Academic Press.
- Snyder, C. R. (2002). *Hand book of hope*. NewYork: Academic Press.
- Snyder, C. R., & Tsukasa, K. (2005). The relationship between hope and subjective well-being: Reliability and validity of the dispositional hope scale, Japanese version. *Japanese Journal of Psychology*, 76(3): 227-234.
- Wagerman, S. A., & Funder, D. C. (2007). Acquaintance reports of personality and academic achievement: A case of conscientiousness. *Journal of Research in Personality*, 41: 221-229.